

Tapa juoppo

Charpentier, Pehr: Tilanvaihdossa vapaus. Suhdeterapia Oy 1988, 208 sivua

Päihdeongelmien hoitamiseksi on olemassa monenkirjavaa virallista tai epävirallista hoitomuotoa. Tällainen tilanne ruokkii markkinoilla uusia tulokkaita, joilla on tarjottavanaan yksinkertainen resepti tai uusi jännittävä jippo Jepen juoppouden hoitamiseksi reilaan. Niinpä monenlaista kirjaa ja muuta materiaalia liikkuu maailmalla tätä toiveen toteuttamiseksi hyväksi käyttäen.

Ryhmäyöntekijä Pehr Charpentier on osaltaan iskenyt juuri tähän saumaan kirjallaan Tilanvaihdossa vapaus. Tässä ei ole tarkoitus paneutua paremmin Charpentierin esittelemän suhdeterapian sotkuisiin salaisuuksiin, vaan keskittyä siihen, mitä sanottavaa hänellä on päihdehuollon kannalta. Onko päihdehuollolla toivoa, osaako kukaan sanoa edes jotakin keventävää sen kannustamiseksi?

Charpentier ihmettelee sitä, että meillä on varustettu valtava armeija viinan orjien auttamiseksi. Kun ihminen joutuu viinan pauloihin, ei Charpentierin mukaan enää auta penkoa ryypäämisen syitä; sitä on alettu juoda ties mistä syystä. Alkoholien orjalle viinasta on tullut itsertarkoitus. Juoppo on himo sapiens, jolle on henki ja elämä saada tarvittavan tyrmäävä annos juovutusta; muutoin elämä maistuu puulta, sillä ei ole merkitystä.

Charpentier esittääkin kirjassaan nk. olentohypoteesin, jota voisi juhlallisesti kutsua etyyliongelman entiteettihypoteesiksi. Sen mukaan päihdeongelmaa ei ole syytä tarkastella mistään ihmisen erityisestä piirteestä tai tavasta käsin. Pikemminkin on kyse ihmisen alalajista, olennoista, joiden elämäntehtävänä on ryypätä. Eikä näitten olentojen kanssa auta hillua puhumalla ryypäämisen syistä, seurauksista tai muista taustatekijöistä. Ainoa oikea ja tehokas hoito tähän hätään on täystuho, juopon tappaminen.

Miten se sitten on tapahtuakseen?

Se on tarkkaa hommaa aivan kuin jonkin kasvaimen poisto. Ja kun tämä psykokirurginen toimitus on ohi ja onnistunut, Charpentier lupaa pikaisia ja pysyviä tuloksia. Kenelläpä ei olisi ainakin joskus ollut päihdehuollon ahdingossa tällaisten hoitotulosten kaukokaipuuta, vaikka tietäinkin ne illuusioksi?

Tässä jännittävässä tappojuonessa on mukana Charpentierin propagoida suhdeterapia, joka taas pysyy kassassa transaktioanalyysin kolminaisuusoppiin nojautuen. Sen mukaan aivojemme konehuoneessa pyörii kolme nauhaa, Lapsi, Vanhempi sekä Aikuinen. Ne ovat nimensä mukaisesti minätiloja, jotka päällä ollessaan määräävät ihmispolon toimia ja toilauksia.

Charpentierin mielestä nistin, narkkarin tai juopon minätilat ovat itse asiassa ihmisen Lapsen ja Vanhemman tilojen muunnelmia. Aikuinen ei saa tässä hötäkässä suunnuoroa eikä valtaa ja kunniaa ohjata ihmistä edes johonkin tolkkuaan elämässä. Mutta tässä tilanteessa ei jähkailu auta, vaan on nitistettävä nuo sisäistetyt orjuuttavat minätilojen muunnelmat. Tämä on myös terapian teossa huomattava: sisäistäjän hoito ei auta, on käytävä käsiksi siihen jo sisäistettyyn. Vasta sitten voi tilanvaihdossa syntyä vapaus, niin kuin kirjan nimikin lupaa.

Pähkähullua? Sitä se Charpentierin kirjassaan ajoittain epäilee. Mutta jos tuon etyyliongelman entiteetti-teorian ottaa tosissaan, ei siitä jää jäljelle kuin oma närkästyminen, mikä pahimmassa tapauksessa vain lisää ryppyotsaisuutta tässä maassa. Tämä kirja sisältää muutoinkin sellaista psykologista matkantekoa, jossa totunnaisesta koulu- tai koulukuntapsykologiasta ei ole kuin ylikuormaksi. Matkailu avartaa ja reissussa rähjäntyy, se on aina muistettava.

Nähdäkseen Charpentierin kirjassa on sellaista hullunkurisuuksia, jota kyllä välillä aina kaipaakaan tässä pestyyn pönkitettyjen alkoholisientien aikakautena. Kuka tietää tai on tietävinään mitään alkoholista, eikä se ole useinkaan kovin häppöistä, saati omaperäistä. Tässä Charpentierin kirjassa on sentään ajatuskuplia ihan särjettäväksi asti.

Raimo Heiskanen

Naisesta syntyy esikoinen

Tuulari, Jyrki: Musta. WSOY 1987
Oesch, Klaus: Fenix. WSOY 1987
Ojanen, Jarmo: Sulanutta lunta. WSOY 1987

”Mitä ajassa liikkuu” ei ole niinkään kysymys kuin johdanto tai merkinanto sille, että nyt tulee kohta ääntä tai kirjoitusta siitä, miten joku kulttuurikeskustelija on käännellyt päätään tänä päivänä, siepannut silmiinsä ja korviinsa jotain ajan pinnalta aivojen jauhaa. Ja sitten se tulee hiekkana silmille.

Erilaiset kirjoituskilpailut voi mieltää jonkinlaisiksi terveystarkastuksiksi. Jos niistä nyt ei aina ole luotettavan taudinmäärityksen lähteiksi, niin voihan niissä aina kokea pitävänsä kättään ajan valtimolla. Tuntee, että sykkiihän se.

Vuosi sitten palkittiin Mika Waltarin nimeä kantavassa romaanikilpailussa kolme nuorta miestä, joiden teoksista olen yrittänyt etsiä yhteistä tekijää. Hakemalla se löytyi. Nainen. Mutta nainen ei ole pienin eikä suurin yhteinen tekijä. Teokset eivät ole sillä tavalla naisella jaollisia. Nainen ei ole näissä teoksissa jakoviivan alapuolella, vaan jossain muualla — tavoittamattomissa, kadoksissa, menetetynä. Mutta tämä kertookin jo enemmän miehistä kuin naisista.

Voittajan, Jyrki Tuularin, kirjan päähenkilö on muusikko, joka on kokenut suuren rakkauden. Mutta se nainen on taakse jäänyt, enää saavuttamaton kangastus, jota muusikko vielä hamuaa. Hänen suhteensa naiseen on passiota, jossa intohimo on kääntänyt toisen kylkensä — kärsimyksen. Tämä kylki julistaa, miten rakastamisen yksi ja tärkeä puoli on valtaa, vallan käyttöä. Päähenkilön mieli ohjastuu muistoista. Tämän päivän läpi hän kulkee synkissä silmälapuissaan. Häntä hallitaan.

Menetetyn rakkauden, mustan rakkauden kautta Tuulari onnistuu piirtämään rakastamisen luovuuden eli sen, miten rakastettu on ennen kaikkea rakastajan omaa työtä. Tässä työssä hän heijastaa pikemminkin